

Overweging zondag 11 november 2012 - Dankzondag

Gereformeerde Kerk van Loosdrecht

ds. Stefan Dijkhuizen

Leviticus 19: 1-2, 9-18 & Marcus 12: 28-34

Overweging:

Geliefden van onze Heer,

het levert geheid een heel gesprek op. Leg bij een feestje, of tijdens een etentje met vrienden of familie die vraag maar eens op tafel: Wat is volgens jou nu de allerbelangrijkste leefregel?

Ik ken natuurlijk niet ieders familie- of vriendenkring, dus ik weet niet of het gezellig blijft met zo'n vraag, maar dat er een discussie ontstaat, lijkt me haast onvermijdelijk.

Respect?

Omzien naar je medemens?

Een beetje meer tolerantie misschien? Dat werkt echt, zo doen de spotjes ons geloven.

Het kan natuurlijk absoluut geen kwaad om hier zo nu en dan eens bij stil te staan. We staan voortdurend voor die vraag. In het vaststellen van een regeerakkoord: Wat is nu het belangrijkste dat moet gebeuren? Wat is de opdracht nu we hoe dan ook steeds meer te maken gaan krijgen met ziektekosten die de pan uitrijzen?

En ook in de kerk; nu we te maken hebben met tijden waarin zoveel verandert en de kerk van vroeger steeds minder mensen van nu aanspreekt. Wat is dan het allerbelangrijkste?

Het zit ook een beetje in ons, om deze vraag te stellen. Ik zie het bij onze kinderen. 'Papa, wie is nou de sterkste?' 'Wat is het grootste dier?' Of: 'Ik vind jou het aller, allerliefst!', en als er iets niet helemaal naar wens verloopt: 'Ik vind jou het aller, aller-stomst!'

De keerzijde van het stellen van zo'n vraag, 'wat is nu het allerbelangrijkste?', is denk ik ook heel zichtbaar in onze samenleving. Het is een handicap van onze tijd. Mensen gaan eraan onderdoor. Iets waarvoor je helemaal gaat, waar je helemaal aan verbonden bent, daar kun je ook aan kapot gaan.

We spraken er vandeweek op de 20+kring nog over: De maakbaarheid van je leven valt soms vies tegen, en tegelijk moet je wel mee: Wat is de beste keuze die ik kan maken? Wat moet ik doen om het stapje verder te kunnen zetten?

En als je dat dan niet doet, of iets lukt niet helemaal zoals je hoopte, dan ligt het ook helemaal aan jezelf.

En wat doe je, als het allerbelangrijkste in je leven wegvalt? Als door ouderdom of ziekte de zin gaat ontbreken om nog echt werkelijk ergens voor te kunnen leven? Als je jezelf nutteloos gaat vinden, al je het gevoel krijgt dat er toch niemand meer op je wacht?

Vroeger was er veel minder te kiezen, en lagen de dingen in veel opzichten een stuk helderder. De vraag wat nu het belangrijkste was, werd ingevuld met het hebben van werk, eten en drinken op tafel, en een dak boven je hoofd.

En ook wat betreft God, geloof en kerk was het eenvoudiger: Een mens is op aarde om God te dienen, en de ware kerk was de kerk waar jij 's zondags heen ging. Wat is dat nu allemaal totaal anders komen te liggen...

Het aardige van de evangelielezing van deze zondag, is dat het zo'n mooi vervolg is op vorige week. Voor de derde maal op rij stelt iemand een vraag aan Jezus. In het hart van het Jodendom van die dagen, in de tempel van Jeruzalem. Op de plek waar de Eeuwige onder de mensen woont, in het huis van God. In het hol van de leeuw ook, want hier wordt Jezus op de proef gesteld.

Bij de eerste twee vragen lag het er nogal dik bovenop dat ze bedoeld waren om Jezus uit de tent te lokken. Eerst die Farizeeën, die Jezus in de val wilden laten lopen met de vraag of ze nu belasting aan de keizer moesten betalen of niet, en daarna die andere groep, de Sadduceeën, met hun spottende vraag naar een leven na de dood.

Nu, bij deze derde en laatste vraag, lijkt de sfeer anders. Veel positiever ook. Een anonieme eenling, een Schriftgeleerde, een expert in de leer dus, heeft goed geluisterd naar Jezus. Hij komt naar hem toe en stelt dus die vraag naar het allerbelangrijkste gebod. Hij windt er geen doekjes om. Geen flauwe vragen of idiote casussen zoals die vrouw die met 7 broers moest trouwen.

Dat er iets bijzonders staat te gebeuren, heeft de evangelist zorgvuldig duidelijk gemaakt. Want hoe beknopt Marcus verder ook is, het is veruit het kortste evangelie, hier, aan het begin van deze lezing, buitelen de werkwoorden over elkaar.

De Schriftgeleerde heeft namelijk goed staan luisteren, hij kreeg het inzicht dat Jezus het juiste antwoord gaf, hij komt dichterbij Jezus en hij vraagt hem iets. Het lijkt haast wel op de dynamiek van een kerkdienst:

We komen hierheen, we luisteren, we proberen zien in wat de woorden betekenen en we vragen, we bidden.

In de tempel, in de kerk, de plek waar we God vermoeden, hopen dat Hij daar is, daar wordt gevraagd: Wat is nu het allerbelangrijkste? Waar komt het op aan?

Jezus geeft antwoord. Meteen. En er valt ook niets te bespeuren dat Jezus denkt dat hij weer op de proef gesteld wordt. Geen verwijt, geen huichelarij deze keer.

Het antwoord dat Jezus dan geeft, lijkt ook op het eerste gezicht helemaal niet zo verrassend. Als je dan echt naar de kern van alle 613 regels uit het Eerste Testament vraagt, als je dan een samenvatting moet geven van de Wet, dan is het dit: 'God alleen is God, en niemand anders. Hou van Hem met alles wat er in je is, en hou van je naaste als van jezelf!'

Twee kernteksten uit het Jodendom, het eerste wordt zelfs tweemaal daags gebeden, en zit in een kokertje op de deurpost van ieder Joods huis.

En toch gaat het verder dan alleen de kern van de samenvatting. Dan het scheiden van hoofd- en bijzaken. Dan een correct antwoord.

Want op de vraag wat nu het allerbelangrijkste gebod is, geeft Jezus niet één antwoord, maar twee. En daarmee laat Jezus ook merken, dat hij de Schriftgeleerde doorziet. Op de vraag wat nu het allerbelangrijkste is in ons leven, is slechts een dubbel antwoord mogelijk: God én mens.

Want zodra je voor één van beiden kiest, loop je vast. Staar je alleen maar naar de hemel, leidt je een vroom leven, dat bots je tegen anderen op. Dan val je in een kuil, want je ziet niet waar je loopt. Je zoekt God op een berg, terwijl Hij allang in het dal is, je kwam Hem zelfs tegen op de weg omhoog.

En andersom: Als jij de dingen of de mensen om je heen vergoddelijkt, als je alleen maar bezig bent met het beste uit je leven te persen, je slaaf wordt van je eigen afgod, dan vergeet je dat je leven een geschenk is. Dat er een God is die sowieso van je houdt, en die juist in zwakheid bij jou wil zijn.

Luther heeft ooit gezegd: "Waar je je met heel je hart aan hecht, waar je alles van verwacht en in alle nood je toevlucht toe neemt, dat is je god." Jouw god, met een kleine letter. Dat wat jou helemaal beheerst, in de ban houdt.

Daarom is op de vraag wat nu het belangrijkste gebod is, alleen maar in tweevoud te beantwoorden. Hoe lastig dat voor ons mensen en in dit leven ook is. De Tomtom zou er gek van worden. De rechter hoorndol. De bank zou omvallen. Er is niet maar één antwoord, er is niet één ding het allerbelangrijkste. Het gaat om God én mens.

De Schriftgeleerde lijkt het te begrijpen. Nota bene op de plek waar offers zo centraal staan, in de tempel. Beiden zien in dat liefde tot God en de naaste veel belangrijker zijn.

En dan volgt nog die ene opmerking van Jezus: 'U bent niet ver van het Koninkrijk van God.' Een verrassende uitspraak. De mensen vallen er stil van, en ook van de Schriftgeleerde weten we niet of hij nog geantwoord heeft. Niemand durft nog iets te vragen aan Jezus.

Is dat Jezus' doel: Mensen de mond snoeren? Dat hebben we in de kerk wel lang gedacht als het om allerlei godgeleerde vragen ging. Wie heeft het beste antwoord? We kennen het gevolg, een Frans spreekwoord zegt zelfs: 'twee Nederlanders: een kerkgenootschap; drie Nederlanders: een kerkscheuring!'

Jezus heeft niet de discussie willen winnen. Jezus heeft het op scherp willen stellen. Daar waar werkelijk liefde voor de Eeuwige en voor je naaste wordt gebezigd, als allerbelangrijkste van het leven, daar is het Koninkrijk van God vlakbij.

En dat maakt het tot iets radicaals. Daar kun je van stil vallen, als je bedenkt wat dat van jou vraagt, hier en nu.

Wij bidden iedere zondag en misschien wel elke dag 'Uw Koninkrijk kome', maar wat betekent dat? Durven we dat werkelijk aan? Morgen op straat ook, op je werk, in de dagelijkse dingen?

Laat dit een plek zijn waar we gesprekken voeren die echt ergens over gaan. Waar wat gebeurt. Waar God en mens elkaar ontmoeten, waar we af en toe voelen dat zijn Koninkrijk heel dichtbij is.

Vallen we stil, of geven we een antwoord?

In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.